

HET OUDE ZELEM

(Vervolg van blz. 73)

DE KARTUIZERS ALS BOEKBINDERS

De monniken van de St.-Jansberg te Zelem hielden zich ijverig bezig met het inbinden van boeken. Zoals de menigvuldige schrijvers die dit huis vroeger bewoonden, werkten de anderen mede aan de verspreiding en bewaring van deze godsdienstige geschriften voor het nageslacht. In het Rijksarchief te Brussel bevindt zich een register waarin de rekeningen van het kartuizerklooster van O.-L.-Vrouw te Scheut werden opgenomen. In de rekeningen van St.-Martinusdag (11 november) 1464 tot 1470, staan in een bijzonder hoofdstuk de uitgaven betreffende deze bezigheid. Ze komen voor onder het opschrift « ad libros » of « pro libris ». Hierin wordt de opsomming gemaakt van aankoop van perkament, velijn of fijn perkament, papier, leder, kalfs- of varkensleder, plankjes voor de omslagen, nagels, goudbladen en arabische gom voor het verluchten en vergulden der druksieraden en titelprenten, platina- of koperdraad voor het inbinden, kleuren of verf. Andere paragrafen zijn van meer belang, daar ze ons de aard van de handschriften aanduiden die er werden ingebonden, zoals bijbels, koorboeken, prekenbundels, grote en kleine antifoomböeken, psalmboeken, een Catholicon, enz.

Een genaamde Anthonius Bloc, schoonschrijver en verluchter, werd gelast, van 1464 tot 1467, met het overschrijven van het tweede boekdeel van een heiligenleven, van een geschiedkundige studie over kerkzangen, van een prekenbundel, een Catholicon en van het derde deel van een legendschrijver. Dit Catholicon werd te Zelem ingebonden, zoals blijkt uit volgende rekeningen : « Adhuc Anthonio, pro dimidio quaterno in catholicon Uno coreo in quo ligatus est catholicon pro vectura asserum in quo idem ligatus est te Diest ». Verder worden vermeld : 2 stuivers voor de dierenhuid waarmede het Catholicon werd ingebonden, en 4½ deniers om houten plankjes naar Diest te voeren. Leveringen van duodenen papier van 34 duimen aan Godefridus van Diest (Zelem), en andere, worden regelmatig teruggevonden. In 1464 lezen we dat Arnold Wekere perkament naar Zelem bracht en een bijbel moest mee terugbrengen, en voor het klooster werden als vrachtkosten 9 deniers aangerekend.

Ook in het archief van de St.-Sulpitiuskerk te Diest vinden we uitgaven in deze zin. In de rekeningen van 1589-1592 : « betaelt aen heer Frans den Cathuiser van boeken te binden » ; in deze van het volgend jaar : « gegeven heer Frans, tot Zateroosen, van eenen sanckboeck te binden, die heer Lucas Typoets, deeken, gescreven hadde aen een calffsvel voers. sanckboeck ». In de volgende jaren : « Aen procurator van Satrosen van 't bin-

den van eenen psalter in de choor liggende aen wit leer tot den selven boeck betaelt aen reparatie van twee sanckboecken aen de Satrosen betaelt heer Frans, Cathuyser, van 11 stucken te binden, te wetene : d'eene a Pachale ad Adventum en d'ander ad Adventum usque ad Paschale ». Voor deze laatste jaren is het wel opvallend dat de hoofdkerk van Diest eveneens zulke bestellingen uitvoerde tijdens de periode dat de paters, gedurende de oorlogsjaren, in hun refugiehuis te Diest verbleven.